

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

X. évfolyam.

FIUME, kedd 1913. október 21.

239. szám.

Megjelenik naponta a délutáni órákban.
Szerkesztőség és kiadónivatal (telefonszám 229)
Fiume, Gradinata del Sasso Bianco 3. 1. em.
Nyomda telefonszáma (lapzárta előtt) 400.

Felelős szerkesztő:
MURAI JENŐ.



Előfizetési ár helyben és vidéken:
Egész évre 24 kor. | Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. | Egy hónapra 2 kor.
Egyes szám ára Fiumében 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Létszámemelés.

—«0»—

A háborus idők egyik nehéz és tartós következményeit kell elviselnünk a hadsereg újabb létszámemelésében, amelynek kerekeire és költségeire nézve létrejöttek az illetékes tényezők között a megállapodások. Az államok fegyverkezését, amely a Balkán háboruk előtt is elég buzgó ütemben folyt, valóságos lázassá tették — talán nem annyira maguk a kis államok háborúi, mint azok az ellentétek, amelyek a háboruk alatt felszínre jutottak s ha egymással nem is ütköztek össze, de attól nem egy ízben kevés választott el. Ezek az ellentétek, részben fajki kérdésekből, részint gazdasági érdekekből eredők, nemesak a világbéke lehetőségétől s reményétől vetettek vissza bennünket, de arra tanították meg az államokat, hogy ugyyszólván minden pillanatban készen kell állaniuk a megtámadásra, vagy a támadásra, ha mások hatalmi aspirációtól szenvedni nem akar. És ha ettől a republikánus Franciaország nem tudta emancipálni magát és ha az antimilitarista mozgalmak és heves politikai harcok ellenére megszavaztatta az ujonclétszám-emelést és hároméves szolgálati idő behozatalát, akkor nem térhetek ki az elől azok az államok sem, amelyek, a sors kedvezőtlen rendelése folytán a Balkán szomszédai vagyunk és amelyek közbe ékelődtek a kis szláv államok és azok hatalmas szláv protektora közé.

„A Tengerpart“ tárcája

Tréfák.

— Az automata. —

Az egyik: Mit szól az új találmányhoz?

A másik: Melyikhez?

Az egyik: Ehhez a posta-automatához. Ehhez a levélszekrény automatához. Ehhez az automata-levélszekrényhez.

A másik (lenézően): Na!

Az egyik: Na? Maga azt mondja na? Hát tudja meg, hogy egy gyönyörű találmány. Magyar találmány. Az ember bedobja az ajánlott levelet. Az automata fölveszi, még vevényt is ad róla. Szabályszerűen fél-és lehelyezett vevényt.

A másik: Szép, szép, de...

Az egyik: Mít de? Ez magának nem elég? Maga jobban szereti, ha a postahivatalban órákig kell tolongania? Ha a szomszédjai letapossák a lábát és könyökükkel befurnak a bordái? Itt gyorsan, kényelmesen, simán elintézi a dolgot. Bedobja a pénzt, bedobja a levelet és kihuzza a vevényt. Annyi pénzt és annyi levelet dob be, ahány vevényt ki akar huzni. Tizennyolcat egy perc alatt. Részegre mulathatja magát!

A másik: Szép, szép, de ez az automata még sem tökéletes.

Az egyik: Nem tökéletes?

A tárgyalások, amelyeket a magyar kormány a hadügyi körökkel folytatott nem magának a létszámemelésnek kérdése körül folytak, hanem azoknak az ellentéteknek éthidalására, amelyek a kérdés két nagy részletére vonatkoztak. Természetes álláspont és kívánság volt, hogy a hadsereg szaporítására a nemzeti munkaerőből ne vonjanak el többet, mint amennyi okvetlenül szükséges és hogy a létszámemelés költségeit lehetőleg redukálják, legalább is addig az összegig, amelyen túl az országnak e nélkül is próbára tett teherviselő képessége fölmondja a szolgálatot.

A hadsereg békelétszámát 3—5 éven át fokozatosan 31.300 emberrel fogják kiegészíteni, ami természetesen jelentékeny költség-többlettel jár. A létszámemelésre szükség foly a tüzérség fejlesztése érdekében, miután a monarchia tüzérsége ez idő szerint mögötte áll az összes hatalmak tüzérségének, szükség volt a műszaki csapatok, gépfegyver- és repülőgép osztályok kiegészítése érdekében és szükség volt végül azért, hogy a határon levő csapatok megerősítésére ne kelljen újra meg újra a családostartalékosokat behívni. Ez az utolsó indoklás talán a legigazságosabb és az egyetlen rokonszenves valami a létszámemelés tervében. Ha már a határokat az eddiginél jóval sűrűbben kell megrakni katonákkal, legyenek azok tényleges katonák és ne olyanok, akiket a határőrizet a mesterségüktől, a családjuktól, az otthonuktól szakít el fél-évre, sőt egész esztendőre is.

A másik: Nem.

Az egyik: Nem értem. Átveszi a levelet, kiadja a vevényt — és még sem tökéletes?

A másik: Nem.

Az egyik: Hát mi kell még magának? A másik: Rögtön megmagyarázom. Mire való az új automata? Arra, hogy az emberi munkát helyettesítse.

Az egyik: Hát nem helyettesíti?

A másik: Nem teljesen.

Az egyik: Nem értem. Átveszi a levelet, kiadja a vevényt. Mi hiányzik önnek?

A másik: Most már semmi, mert ma délelőtt ott jártam a földalálónál is, meg a postaigazgatóságnál is, hogy az én találmánnyommal egészítsék ki és tegyék tökéletessé az automatát.

Az egyik: Önnek találmánya van?

A másik: Igen. És ön rögtön be fogja látni, hogy nekem van igazam. Az automata kifogástalan. Csak egy hibája van.

Az egyik: Mi az?

A másik (dudalva): Nem gorombaságok hosszú láncolata... Az egyik (álmélkdván): Ne mondja! A másik: Ez még semmi! A fél tetszés szerint szabályozhatja, hogy férfihangtól vagy női hangtól akarja-e a gorombaságokat hallani? Van egy készülék, olyanféle, mint a vasúti kupékban a Hideg—Meleg. Az ember odaigazítja, ahová neki tetszik. Az egyik: És maga azt hiszi, hogy a posta beleremeg ebbe az örülttségbe? A másik: Már bele is ment. Miért ne? Gondolja csak meg, hány embert takarít meg a posta ezekkel az automatákkal, anélkül, hogy azért egy gorombasággal kevesebb hangzanék el, mint eddig.

— Főhercegek. —

A mama: Te Manó, egy főherceg volt itt...

A papa: Egy főherceg?

A mama: Igen. Ulrik Fülöp főherceg

... A doktor Breznói hozta ide zsurra...

A papa: Nem szeretem ezeket az ismeretségeket...

A mama: Nem szeretted, nem szeretted

... Már megint beszélsz bele a levegőbe.

Egy főherceg végre mégis csak különb ember, mint egy kettős könyvvezető...

A papa: Nono!

A mama: Az ember nem tudhatja. Az Emmuska nagyon tetszett neki... Folyton neki udvarolt...

A papa pattogva): Tudtam! Tudtam!

A mama: Tudtad, tudtad! Mit tudtál?

A mama: Tudtad, tudtad! Mit tudtál?

szikratáviró-torony Dél-Amerika legnagyobb városának, Buenos-Airesnek esodaszép kikötőjében, mihozzánk azonban, akik nemesak szomszédságában, de szinte a közepében vagyunk az európai civilizációnak, mindmostanáig csupán a híre jött el a dróttalan távirás esodájának, de nem jött el maga a — esoda.

Tegnapelőtt azonban kedves és mindenki számára örvendetes hírt jelentettünk: féléven belül meglesz Magyarországon az első szikratáviró-állomás, még pedig — és ez a legtermészetesebb dolog — itt a magyar kikötővárosban — Fiumében. Nem sokkal ezután megépül a második, a sokkal hatalmasabb és sokkal jelentősebb állomás is — Budapesten. Ennek a két állomásnak a megteremtésével azonban még korántsem ér véget a nagy és gyönyörű munka. Elkettő után még egész sora épül majd Magyarországon a szikratáviró állomásoknak, amelyeknek véghetetlen fontosságát és szükségességét alig is lehet egy újságírók keretében megmagyarázni.

A dróttalan táviró legnagyobb érdeme és legfőbb hasznossága természetesen abban rejlik, amit már az elnevezés is tartalmaz, hogy nem kell hozzája vezeték. Más szóval ez annyit jelent, hogy a szikratávirót nem lehet tönkretenni; sem ellenség, sem orkán, sem az ember, sem a természet romboló ereje meg nem gátolhatja, hogy két szikratáviró-állomás egymással ne közölhesse a mondanivalóját. A telefon vagy a táviró vezetőket egyetlen pajkos gyerek elpusztíthatja az országot szelén, a vasat mellett, ahol senki sem látja. A szikratáviró láthatatlan villámos hullámaival szemközt az egész ellenséges ármádia tehetetlen minden robbanószereivel, ágyujával együtt. Kivétlen, ha magát az állomást elpusztítja.

Ebben a rendkívül érdekességű kérdésben egy újságíró felkereste Kolozsváry Endrőt, a magyarországi telefon- és táviróhálózat műszaki főigazgatóját, aki az alább következő, fölötté beeses fölvilágosítással szolgált.

A két magyar állomás.

— A fiumei dróttalan táviró-állomás lesz az első, amelyet Magyarországon építenek — mondotta a főigazgató. Sőt, ilyen rendeltetésű állomás nemesak Magyarországon nincsen eddig, de Ausztriában sincs, mert a pólai állomást csupán hadi célokra

A p a p a: Az ember dolgozik, mint egy állat, a fogához veri a fillért, takarékoskodik, gyűjti a pénzt, fölnevel magának egy leányt, aztán jön ide egy főherceg és szemét vet rá...

A m a m a: Talán oda se adnád neki, ha megkérné?

A p a p a: En? Nézz meg engem jól Regina! Ugy éljek én, mint ahogy itt állok, nem adom oda!

A m a m a: Nem adod oda?

A p a p a: Nem és százszor nem. Kérlek, nem mondom, hogy ezelőtt husz évvel nem adtam volna oda... akkor még jobbak voltak a viszonyok. De először az Emmuska akkor még nem élt, másodsor, akkor a főhercegek még nem vették el úgy nyakrafőre a koresmáros-leányokat, mint ma... Ma? Ha jön egy ügyvéd, pedig ez csak beesetlen foglalkozás, négy kézzel odaadom neki az Emmát, az én két kezemmel és a te két keziddel... de egy főhercegnek? Elment az eszed?

A m a m a: Kérlek, a főherceg...

A p a p a: Egy főherceg az nem parti. Hogy nekem lemondjon a rangjáról és semmi pénze ne legyen? Ne feledd, hogy én 120.000 korona hozományt ígértem az Emmával... ennyi pénzért már olyan vót is kapok, akinek nem kell álnév alatt élnie és van rendes foglalkozása.

A m a m a: De Manó, a diésőség...

használik és ugyanesak hadi rendeltetésre van annak a két kisebb állomásnak is, amelyet a dalmát parton építettek.

— A fiumei állomásnak ezer kilométeres sugara körre fog kiterjedni a hatóereje. Ez nem valami sok, de a célnak bőségesen elegendő. A fiumei állomásnak csupán az a rendeltetése, hogy a Földközi-tengeren járó hajókkal s kivált az Adria-társaság hajóival tartsa fenn az összeköttetést. Erre elegendő, ha az állomás ezer kilométerre szolgál, mert ezen a körön még Alexandria tájékán is érintkezhetünk.

— Az, hogy Fiumében szikratáviró-állomást létesítünk, egyáltalában nem ötletszerű dolog. Ezt meg kellett teremtenünk egyrészt azért, mert nekünk is helyet kell foglalnunk a civilizált országok táviró-rendszereiben, de másrészt azért is, mert nemzetközi egyezség kényszerít rá bennünket. A múlt év során internacionális tanácskozás volt Londonban, amelyen mi is résztvettünk s ahol egyebek között kötelező határozattá lett az is, hogy az egyetlen magyar kikötővárosban is megépüljön a szikratáviró-állomás. De volt erre még egy sürgető ok. Nevezetesen az, hogy az észak-amerikai Egyesült-Államokban törvényt hoztak arról, hogy olyan hajót, amely nincs felszerelve dróttalan táviró készülékkel, nem bocsátanak be az Unio kikötőibe. Ez természetesen csak azokra a hajókra vonatkozik, amelyek személyszállítással is foglalkoznak. Az Adria legújabb hajóján már van szikratáviró, de rendre ellátják a többi hajót is ezzel a — ma már mellőzhető és áldásos apparátussal.

— A budapesti állomás mindenképpen hatalmasabb lesz és jelentősebb is. A hatóereje háromszáz kilométeres sugara körre fog kiterjedni és ennek mérhetetlen haszna lesz Magyarországnak számára. Minket most — földrajzi helyzetünkön fogva — áttörhetetlen gyűrűként fog körül Ausztria és nekünk mindenben — így a telefon és táviró kérdésében is — alkalmazkodnunk kell az osztrákok érdekeihez és akaratahoz. Oda-fönt, a levegőben nincs határ. Ott nekünk sem gátat, sem gáncot nem vehet senki és bála a műszaki tudás bámulusos fejlődésének, a szikratáviró ma már épp úgy szolgál, mint a rendes, vezetékös táviró.

Hol tart a szikratávirás.

— Arról nincs tiszta és precíz fogalma még a műveltebb közönségnek sem, hogy

A p a p a: A diésőség, Regina, az nekem kolbász. És hol a diésőség? Mióta Bernát Fridolin főherceg elvette a mézárósnak leányát, Kajetán Aladár főherceg pedig beházasodott a Zimonyi Rosenblatt-családba és az öreg Rosenblatttét röviden manának nezevi, azóta ez a diésőség egyenrangú a somnival.

A m a m a: Gondold meg Manó, hogy Ulrik Fülöp...

A p a p a: Regina hallgass! A főherceg itt volt, elment, remélem ezzel vége az ügynek...

A m a m a: Nem egészen!

A p a p a: Nem egészen?

A m a m a: Nem. Engedélyt kért, hogy máskor is meglátogathasson minket...

A p a p a: És te megengedted neki?

A m a m a: Miért ne? Én azt hittem, egészen jó dolog lesz... Az Emmuskának is tetszett... nekem már azt is megvalloita, hogy szereti...

A p a p a: Soba!

A m a m a: Arról beszélt, hogy évenként százezer forint apánázt ad az Emmuskának, hat szobás lakást rendez be neki, kocsit, lovat tart neki, kiképeztetni a színpadra... most magával akarja vinni Monte-Carlóba s olyan előkelő kokottot nevel belőle, hogy tíz év múlva milliói lesznek...

A p a p a (megkőnyebbülve): Hát akkor mit rémitgeted az embert? Én már azt

a fejlődés milyen pontján van manapság a szikratáviró — folytatva végtelenül érdekes magyarázatát Kolozsváry főigazgató. — A dróttalan táviró rendszer, bátran mondhatni, ma már fogvatékosság nélkül való és immár leküzdött minden akadályt. Velőságos tüsmény például az, mi a Clifden—Klas-Bay szikratáviró-vonal végez. Clifden tudvalevően Írországból van, Glas-Bay pedig az Atlanti-óceán tulsó felén, Kanadában. A távolság a két állomás között mintegy 3500 angol mérföld, tehát közel 6000 kilométer. És ezen a rengeteg messzeségen keresztül napjában átlag hétezer szó táviratoznak a két állomásról jó időben, rossz időben egyaránt. De mert Glas-Bay nagyon messze van Newyorktól, Clifden pedig Londontól, most két új állomást építenek. Az egyik közvetlen Newyork mellett lesz, a másik Wels-ben, London közelében.

— A budapesti állomásról talán soha nem fogunk 3000 kilométerre táviratozni, de az áramnak olyan erős lesz, mintha erre a távolságra kellene elröpítenie a villámos hullámokat, hogy aztán a közelebb lévő állomások energikus és tiszta jelzéseket kapjanak.

— Minden szikratáviró állomásnál pontosan meg van szabva az, hogy milyen hosszúságú villámos hullámokat bocsáthat a légkörbe. Mondjuk: az Eiffel-torony ötkilométeres hullámokat röpit széjjel, a szkevingeni négykilométeres, a clifdeni ötötfélkilométeres és így tovább. A két különböző hosszúságú villámos hullám soha nem zavarja egymást, éppen úgy nem, a mint két különböző hang hullámai is keresztezik egymást, azért mind a két hang egyformán érhető marad.

— Minthogy minden állomás különböző villámos hullámra bizza az üzenetét, természetesen, hogy egyetlen fölvevő állomás egyszerre nem beszélhet több állomással. A szikratávirás útján való beszélgetéshez az állomások épp úgy jelentkeznek, a mint az a telefonnál is szokás. Például Páris beszélni akar Genovával. Ekkor kibocsátja azt a megállapított jelet, a mely Genovának jelenti, hogy Páris akar beszélni vele. Ha Genova szabad, azonnal válaszol és megtörténik a táviratozás. Ha Genova mással beszél, nem felel Párisnak, mire Páris később megismétli a hívást, mindaddig, a mig aztán

hittem, hogy feleségül akarja venni!

— A rádium.

A m á s i k (megszólal): Mi baja?

A z e g y i k: Nem értem... nem tudok rajta eligazodni... No! Hetek óta töröm a fejem...

A m á s i k: Min?

A z e g y i k: Minden nap olvasok róla valamint az ujságban... Olyan figyelemmel olvasom, hogy az agyam majd szétugrik tőle. És még sem értem... Fogadok, hogy ön sem érti...

A m á s i k: Dehogyan nem! Én mindent értek, ami az ujságban van.

A z e g y i k: Na hát akkor magyarázza meg nekem a rádiumot. De úgy, hogy megértsem.

A m á s i k: Haha! Ez az egész! Gyerekség! Hát figyeljen ide. A rádium az egy új elem...

A z e g y i k: Hogy mondta?

A m á s i k: Egy új elem. Ezt csak érti!

A z e g y i k: Értem. Tovább!

A m á s i k: Egy új elem, amelynek az a legfőbb tulajdonsága, hogy sohasem fogy el. Akármít csinál vele, nem fogy... Érti?

A z e g y i k: Hogyne!

A m á s i k: Az a rádium, ami egyszerű van, az mindig megvan... Eppen ezért olyan drága, hogy közönséges kalandók, ön vagy én nem is tudjuk megfizetni...

A z e g y i k: Ne mondja!

sikerül az összeköttetés. A fölvevő állomásokon van egy készülék, a melynek segítségével pereről-percre szabályozni lehet, hogy hosszabb, avagy rövidebb hullámok fölfogására legyen-e beállítva az antenne s ilyformán egymástán sorra kerülhet valamennyi állomás.

— Az is általános tévedés, hogy a drót-talan távirás csakis a tengeren, vagy sík terület fölött lehetséges. A szikratávirat eltalál rendeltetése helyére akkor is, ha még oly magas hegyek állják is útját a villamos hullámoknak. Ezek a négy-öt kilométeres, vagy még nagyobb hullámok — a mint mondtam — mindenfelé szétfutnak a levegőben és a legnagyobb könnyűséggel sikamlanak át a legmagasabb hegyeken is.

Nemzetközi egyezség.

A szikratáviró használatáról, épp úgy mint a postáról és a telefonról, nemzetközi egyezség intézkedik. Ez az egyezség parancsolóan kimondja, hogy a fölvevő állomások mindenkor legelőször is a tengerről érkező hívásnak engedelmesséjének. A szárazföldi állomásokkal való beszélgetés mindig csak a hajókkal való beszélgetés után következik. Ha pedig a tengerről a segítséget kérő jelzés, az S. O. S. (Save our Souls — mentsetek meg lelkünket) érkezik a fölvevő állomásra, akkor minden távirat-fölvevést és leadást abba kell hagyni és állandóan a bajbajutott hajó rendelkezésére kell állani.

Ennek a lehetővé tételére azt is kimondja a nemzetközi egyezség, hogy csak olyan táviró-rendszer alkalmazható, a mely képes arra, hogy minden állomással egyformán érintkezni tudjon. A most leginkább alkalmazott két rendszer: Markonié és a német

A másik: Beesület szavamra! Nem mondom, hogy sohasem tudjuk megfizetni, de beláthatatlan időközön belül nincs rá mód.

Az egyik: Kezdem érteni! Szóval olyasféle dolog, mint az adósság.

A másik: No látja! Egy porszemnyi belőle ugyanolyan súlyos hatása, mint egy kiló. És hozzá se kell nyulni: mihelyt megvan, magától dolgozik...

Az egyik: Talán szaporodik is?

A másik (nagylelkűen): Lehet!

Az egyik: Érdekes... nagyon érdekes! No és mit dolgozik?

A másik: Mindent... ez éppen a rádium beláthatatlan haszna. A rádiumé a jövő...

Az egyik: Jó, jó, ezt én is tudom, ezek frázisok. Azt mondja meg, van-e már most is valami tudományos értéke, valami pozitív haszna a rádiumnak?

A másik: Micsoda kérdés! Hogyne volna!

Az egyik: Halljuk!

A másik: Hát, hát... (hirtelen fordulással) ismeri maga a Curie házaspár nevét?

Az egyik sértődötten): Hogyne ismerném. Minden gyerek ismeri!

A másik (diadalmasan): No látja. A rádium nélkül azt sem tudná, hogy a Curie házaspár a világban van!

Heltai Jenő.

Telefunkené ennek a követelésnek megfelel. Ugyancsak kimondotta az internacionális egyezség, hogy a táviratok továbbítására a rendes Morse-jeleket kell alkalmazni. A szárazföldi állomások érintkezésére nem terjednek ki az egyezség határozatai. Erre vonatkozóan minden ország külön szerződik azzal az országgal, a melyikkel akar.

Ujdonságok.

Tájékoztató.

— A kir. kormányzó magánfeleket fogad: szerdán d. e. 10—12 óra között.

— A tengerészeti hatóság épületében levő m. kir. biológiai állomás és aquárium díjtalanul megtekinthető naponta d. e. 10-től 1 óráig és d. u. 3-tól 6-ig.

— A népkert (Giardino publico) nyitva van este 10 óráig.

— A temető naponta d. u. 6 óráig látogatható.

— ACunard magyar-amerikai vonal kivevő gőzösei a kikötőben való időzésük alkalmából megtekinthetők a megérkezési és indulási napok kivételével reggeltől estig. Jegyek az Adria palota portásánál 60 fillérért kaphatók.

— A tersatói Frangepán-vár naponta megtekinthető egy korona beléptidij ellenében. (Feljárt a susáki híddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevard-on.)

— József főherceg díszkertje (a kormányzó palota mellett) megtekinthető a feleséges család távollétében hétköznapokon reggeltől estig. Vasárnap a kert zárva van. Beléptidij nincs.

— A Danubius-hajógyár telepe, a rizshántológár, a papírgyár, kőolajfinomítógyár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.

— Az „Adriatic” cognacgyár gyártelepe megtekinthető reggel 9 órától 12-ig és d. u. 3 órától 6-ig.

— A kirándorlási ház megtekintésére (Via Industria) a kir. kormányzóság ad ki belépőjegyeket.

—

— Nem indult a Visegrád. Az Ungaro Croata Visegrád nevű új gőzöse ma délelőtt nem indulhatott útjára, mert gépezetén hiba esett. A Salona gőzös helyettesíti.

— A Slavija életmentése. Négy vegliai halászt a vihar meglepett a tengeren és a régi halászbárka kormányát eltörte. A halászok elvesztették uralmukat a hajó fölött, melyet a szél ide-oda vetett, végre a peloi sziklákhöz esapta s ott darabokra törött. A négy halász felkapaszkodott a sziklára és várták a segítséget, melyet reggel felé hozott meg számukra az Austro Croata Slavija gőzöse. A gőzös a négy hajótöröttet felvette, első segítségben részesítette a kimerülteket, azután hazaszállította őket lakóhelyükre.

— Kitiltott horvát ujság. A belügyminiszter a Chicagóban megjelenő „Hrvatska Zastava” időszakai sajtóterméktől Ausztriá-

val és Magyarországgal szemben tanusított ellenséges irányzata miatt a postai szállítás jogát a magyar szent korona országainak egész területére megvonta.

— Hajótisztítás. A Gödöllő gőzös szombaton délután elhagyta a dockot és ma délelőtt már elindult rendes útjára. Tudvalevő, hogy a hajót a dockban alapos tisztításnak vetették alá.

— Eljegyzés. Tóth Zoltán dr. földművelésügyi miniszteri fogalmazó és földbirtokos, néhai Tóth Gézának, az Adria tengerhajózási társaság igazgatójának és felesége Sábély Róza urasszonynak fia a napokban jegyezte el Bartóky József dr. földművelésügyi min. államtitkár s neje Székács Juliska leányát, Ducit. A vőlegényt, ki a fiemeiek kedves ismerőse, a gratulációk özöne kereste föl eljegyzése alkalmából.

— Fiume régi falai. Az óvárosi Cile della Loggia és a Corso között lebontás alatt álló épület fundamentumánál Fiume régi falaira bukkantak. A feltárt régi építményeket most történészek vizsgálják.

— Az Atlantica sajtópöre. Tragikus szerencsétlenség érte 1912. május 15-én Tor-day Gábort, az Atlantica tengerhajózási részvénytársaság hajótisztját, aki egy véletlen katasztrófa következtében a Fekete-tengerbe fulladt. A szerencsétlen fiatal hajótiszt tragédiájáról több lap megemlékezett, köztük a Polgár is, amely azt írta, hogy az Atlantica hajói alacsony, rozoga korláttal vannak ellátva. Másnap egy újabb szerencsétlenségről jött távirati értesítés. Ezt az újabb szerencsétlenséget, amelynek a Földközi-tengeren dühöngő vihar alkalmával egy főmatróz esett áldozatul, a Polgár szintén az Atlantica tulajdonát képező hajó kezdetleges berendezésének tulajdonította. A közlemények miatt az Atlantica tengerhajózási részvénytársaság és Huszár Kálmán hajóskapitány, a Fiume hajó parancsnoka, kétféle rágalmazásért sajtópert indítottak a nevezett lap ellen. A sajtóügyi vizsgálat során az inkriminált közleményekért a felelősséget Kepes Lajos újságíró vállalta el, akit szombaton vont felelősségre a budapesti büntetőtörvényszék esküdtszékének. A tárgyaláson a vádlott beismerte, hogy az inkriminált közleményeket ő írta és adta le. Védelmére azt hozta fel, hogy a közleményeket a Magyarország esti számából vette át. Nem érzi magát bűnösnek, mert a két sajnálatos haláleset miatt jogos kritikát vélt gyakorolni az Atlantica-val szemben. Az esküdtek felmentették az újságírót.

— A revolver. Zidarich János plasse san nicolói fiatalember tegnapelőtt a revolverét forgatta kezében. Közben felemelte egy kissé a ravaszt, amely hirtelen lecsapódott s elsütötte a töltényt. A golyó Zidarich mellébe hatolt. A súlyosan sebesült fiatal embert a kórházba szállították.

Most van ideje, hogy villamos telepeket Osram-drót-lámpáit vegyjenek!

Előrejelten világítófonal — 75% árammegtakarítás — gyönyörű, fehér fény — Hosszu élettartam — Jutányos ár — Valódi Osram-drót-lámpa kapható: majd minden villamos telepen, szerelőnél és az idevágó szaküzletben

Valódi Osram-drótlámpák kaphatók: Villamos műveknél szerelőknél és minden szakmabeli üzletben. Magyarországi képviselő, berendezett raktárral: Finger és Fia, Budapest V. Hajós utca 41. sz.

— **A kikötőből.** Okt. 19. Erkezett: Sorrento angol gőzös 50 tonna bádoggal, 150 tonna kávéval, 100 zsák kakóval és 100 bál tökehállal; Tisza magyar gőzös Mogadorból, 1041 bál tengeri fűvel, 35 láda szőlővel és 50 hordó borral; Duna magyar gőzös Triesztből, üresen; Himalaja osztrák gőzös Triesztből, üresen;

Indult: Szent László magyar gőzös Valenciába, 50 tonna fával, 60 tonna cukorral, 50 tonna parafinnal, 40 tonna babbal és 20 tonna ásványvízzel; Josephine osztrák gőzös Triesztbe, 300 láda malátával, 70 tonna magnessittel és 50 tonna babbal; Barion olasz gőzös Velencébe, 20 tonna parafinnal, 10 tonna cukorral és 10 tonna fával.

— **Bolgárok a délszláv egység ellen.** — Zágrábból jelentik: Az itteni ellenzéki körök, különösen azok, amelyek a délszláv egység érdekében fejtenek ki propagandát, nagy megütközéssel tárgyalják a bolgároknak azt az eljárását, hogy minden lehető alkalommal tüntetően megtagadják a többi délszlávval való szolidaritást. Így a délszlávok művészi egyesüléséből, a Lába-ból legutóbb valamennyi bolgár tag kilépett, a mi a hosszabb ideje fennálló egyesületet, melyet a szerb-horvát koalíció pártjához tartozó szerbek és horvátok alapítottak, váltságba sodorta. A bolgár tudományos akadémia is csak a minap hivatalos átíratban értesítette a zágrábi akadémiát, hogy a délszláv akadémia szervezésében részt nem vesz, a bolgár újságíró egyesület pedig már hetek óta felbontatlanul küldi vissza a nagy szláv újságírók szövetségének összes leveleit és értesítéseit. Zágrábban a bolgárok e tüntető eljárásának igen nagy fontosságot tulajdonítanak s a szerb-horvát koalíció körében természetesen helytelenítik és rosszalják a bolgárok árulását.

— **Megölte a fatörzs.** Bolf János finmei fakereskedő delneci fűrésztelepén tegnapelőtt halálos szerencsétlenség történt. Majnarich János és Kerele Antal a fűrésztelep munkásai egy fatörzset akartak leemelni egy kocsirol. Plase Mihály 13 éves fiú kivánságából odament s oly közel állt a kocsihoz, hogy a legurított fatörzs ráesett s összezúzta. A szerencsétlen fiú néhány pillanat múlva meghalt. Tegnap temették el. Megállapítást nyert, hogy a két munkást nem terheli felelősség a szerencsétlenségért.

— **Betörés.** Potere Pasqualina olasz ur-asszony tegnap délután sétára ment. Mialatt ő távol volt, valaki feltörte a via Bottain levő lakásán a szekrényét, amelyből 400 korona készpénzt és 300 korona értékű ékszert lopott ki. Hazaérve, az ur-asszony észrevette, hogy betörés történt s a rendőrségre sietett, ahol bejelentette az esetet. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Károlyi Mihály gróf lapja.** Mint Budapesti írók, a függetlenségi párt régi esti lapja, a Magyarország rövidesen gazdát cserél és Károlyi Mihály gróf lesz annak tulajdonosa, aki újra szervezi az egész szerkesztőséget, sőt még a kiadóhivatalt is. A laptól kiválnak Holló Lajos, Lovász Márton és Sümegi Vilmos országgyűlési képviselők és a lap régi munkatársa, Szakács Andor lesz a Magyarország felelős szerkesztője. A lap iránya továbbra is radikális függetlenségi lesz, így ezen személyi változások kizárólag anyagi természetűek.

— **A részeg ember balesete.** Lolich János 38 éves kőműves tegnapelőtt ittas állapotban az Eneo-patak gátjára ült. Nemsokára elszenderült s átradott, minek követ-

kezében a patakba zuhant. A közelben néhány munkás álldegált, akik észvették a baleset s kihúzták a vízből Lolichot. Ez a helyett! gy megköszönte volna megmentését, még kikelt megmentői ellen, hogy mit avatkoznak az ő dolgaiba.

— **A vért izzadó leány.** Említést tettünk már arról a szélhámós leányról, aki a legkörülmönfontabb módon esapja be a hiszékeny és vallási babonákra hajló embereket. Azt állítja, hogy vért izzad és ezt olyan hokusz-pokuszok kíséretében mutatta be, hogy sokan vallási esodát láttak benne. Természetesen mindenütt keleplezték, mindenütt megtudták, hogy amit „kizizad”, az közönséges marhavér, amit a vágóhidon vesz. Legutóbb Rukavazon tünt fel a szélhámós Johanna leány, ahol szent áhitattal vették körül addig, amíg néhány fiatalember meg nem unta a dolgot. Ezek — élükön a castuai tanítóképezde igazgatójának fiával — be akartak hatolni abba a házba, ahol Johanna jó pénzért izzadott. De a papok rávetették a ház gazdáját, hogy zárassa le a kaput. Így az emberi butaság vámszedője Rukavazról is megszökhetett. Jellemző a nép hiszékenysége, hogy sokan a zsebkendőjüket mártották a „kizizadt” vérbe és ezt ereklyeként vitték haza, mások pedig — különösen a betegek — a szájukba vették a vérből, hogy meggyógyuljanak tőle.

— **A cantridai gyilkosság.** Még élénk emlékezetben van az a kegyetlen gyilkosság, mely a tavasszal történt Cantridán. Zalavics József 31 éves bosnyák munkás egyetlen kösszurással megölte Némethi Ferenc magyar munkást. Ezt az ügyet szombaton kezdte tárgyalni a trieszti esküdőtörzs, ahol a gyilkos azzal védekezett, hogy önvédelemből cselekedett, a magyarok őt folyton inzultálták és követ dobálták. A tárgyalást elhalasztották, mert két új tanu beidőzése vált szükségessé.

— **Ellopták a lovat.** Dosen Márton liesi gazda tegnapelőtt néhány pillanatra be ment egy koresmába s őrizetlenül hagyta az utcaán a lovait. Valaki elkötötte az egyik lovat, ráült és elvágatott. Amikor Dosen kijött a koresmából, a tolvaj már árkon-bokron túl volt a lóval. Nem volt más hátra, mint bejelenteni a dolgot a esendőrségnek. Azt hiszik, hogy kóbor cigány volt a tolvaj.

— **Vitorlás az Atlanti-óceánon át.** A Vanderbild-család egyik tagja, Harold Stirling Vanderbilt, akit Amerikában a legkiválóbb sportemberek közé soroznak, arra vállalkozott, hogy vitorlásan átkél az Atlanti-óceánon. Már a múlt évben tervbe vette ezt az utat, de csak az idén valósította meg. Építettett egy két árbócos vitorlást, amelynek hosszúsága 33.22 méter, szélessége 7.21 méter, mélysége pedig 4.57 méter volt. Julius tizenötödikén indult el Portlandból. A vitorlás legénysége 14 emberből állt, azonkívül három vendég is utazott rajta. A hajó föl volt szerelve motorral is, de az egész uton csak a villamos világításhoz szükséges áram fejlesztésére használták. A szélviszonyok állandóan kedvezőek voltak, úgy hogy augusztus tizedikén már Lisszabonba értek. Az egész ut 2856 tengeri mértföldet tett ki. Vanderbilt és vendégei Portugáliában part-ra szálltak, a hajó pedig visszatért Észak-amerikába.

— **Uj tengeralatti naszádok.** Bécsből jelentik: A tengerészeti vezetőség új tengeralatti naszádok építését rendelte el. A mostani tengeralatt járó naszádok — hat darab van a monarchiának — 240 tonna vizet szorítanak ki és darabonként két és fél millió koronába kerültek. Az új tengeralatti naszádok 6—700 tonnások lesznek és negyedfél millióba fognak kerülni.

— **Corso mozi.** Ma esti műsor: A kötél-táncostnő, dráma. Bigonio vadászatot rendez, bohózat.

— **Tevan-könyvtár** októberi sorozata újabb három kitünő műzettel gyarapította ezt a népszerű vállalatot:

Kosztolányi Dezső: Mécs. Kedves, imtim, meleghangú apró feljegyzések, amelyek együttesen írójuk tradíciószerű vonását domborítják ki. A hangulatok melegségét, gyönyörű, antik patinával bevont stílusát, a szavak zenéjét csodálja meg az ember e mesteri írásokban. Ára 60 fillér. — Johanna von der Nahmer: Hetéra levelek. A német asszonyok e kiváló képviselője egy kis regényével ez izben először mutatkozik be a magyar olvasközönség előtt. E bánatos, esendes kis regény telve van asszonyi finomsággal, mélyeséges költői életfelfogással. A „Hetéra levelek“ a nő határtalan szerelmét, csalódással é s lemondással teli boldogtalan életét tárja elénk, amint boldogtalan-sága, szerelmi epedése agyonnyomja, elhervasztja az asszonyt. Ára 40 fillér. — Brázay Emil: Sörnsen Dóra, a szeretőm. Novelláinak tárgya, szokatlan stílusa és hangja elárulja, hogy Brázay Emil nem köztünk él. Berlin, a nagy német metropolis az ő otthona. Onnan meríti írásai tárgyát. E nagy város inspirációja tükröződik vissza minden sorából. Ára 40 fillér.

x **Fogműterem.** Legújabb amerikai módszer. Modern hygienia. Szegényeknek d. e. 8—9-ig foghuzás ingyen. Novák Rudolf műfogspecialista Fiume Corso 42, a Corso mozi fölött.

TÖZSDE.

	Okt. 18 zárlat	Mai 18 zárlat
Budapesti Értéktőzsde		
Magyar hitelrészvény	814.25	815.—
Osztrák hitelrészvény	619.50	620.—
4%-os koronajáradék	80.05	79.0
Osztr.-magy. államvasut.	684.50	684.—
Jelzálogbank	417.—	417.—
Leszámlítóbank	506.—	510.—
Hazai Bank	276.25	278.—
Magyar Bank és Keresk. R-T.	541.75	542.—
Rimamurányi	574.—	573.—
Salgótarjáni	739.—	741.—
Közuti Vasut.	632.50	633.—
Városi Villamos	354.—	354.—
Adria	370.—	—
Déli Vasut	108.75	—
Magyar Cukoripar	2680.—	—
Rizsgyár	3775.—	—
Budapesti Gabonátőzsde. (30 kilogrammanként.)		
Búza októberre	10.48	10.55
Búza áprilisra	11.36	11.40
Rozs októberre	8.05	8.16
Rozs áprilisra	8.80	8.94
Zab októberre	7.32	7.30
Zab áprilisra	7.64	7.64
Tengeri májusra	6.41	6.41
Bécsi Értéktőzsde.		
Osztrák hitelrészvény	619.50	619.—
Magyar hitelrészvény	815.—	815.50
Osztrák magy. államvasut.	683.50	683.50
Déli Vasut	—	109.25
Aipesi	827.—	830.—
Skoda	802.—	805.—
Osztr. koronajár.	80.55	—
Flumei és trieszti értékek:		
Flumei 4%-os kölcsonköt.	92.—	—
Banca Fiumana	650.—	—
Flumei Kereskedelmi Bank	295.—	—
Flumei Népbank	115.—	—
Litorale Bank és Takarékpénztár	249.—	—
I. Horvát Takarékpénztár	6100.—	—
„Indeficienter“ tengerhajóz.	250.—	—
Magyar-Horvát Gözhajótárs.	1500.—	—
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1125.—	—
Orient tengerhajózási társ.	1420.—	—
Ált. Forgalmi r. t. régi	1000.—	—
„ új	1000.—	—
Magyar Olajgyár	202.—	—
Austro-Americana	387.—	—
Navigazione Libera Trieste	625.—	—
Osztrák Lloyd	593.50	—
Stabilimento Tecnico	9800.—	—
Ampelea Szeszpároló Rt.	420.—	—
I. Trieszti Rizsgyár	730.—	—
„Kerka“ dalmát vizművek r. t.	432.—	—
Spalato Portland Cement	390.—	—
Assicurazioni Generali Nap.	823.—	—
Riunione Adriatica	3680.—	—

Távirat — Telefon.

Tisza — Szerbiáról.

BUDAPEST, okt. 20. Pongrácz János munkapárti képviselő megkérdezte Tiszától, hogy meginterpellálhatja-e a szerb kérdésben. Tisza azt felelte, hogy most ne hoznak elő ezt a kérdést, mert elég dolga van a belföldi zavarokkal. Majd a delegáció ülésén — mondotta a miniszterelnök — alkalmasnak veszek ahhoz, hogy a szerb kérdésben is nyilatkozzam. Egyébként Ausztria-Magyarország Európa akaratát hajtja végre és bizonyos, hogy eleget is tesz Európa megbízásának.

— Az ellenzőket beválasztjuk-e a delegációba? — kérdezte Pongrácz.

— Mindenesetre beválasztjuk, ha jelöl — felelte Tisza.

Jeszzenszky marad.

BUDAPEST, okt. 20. A felmerült híresztelésekkel szemben hivatalosan közlik, hogy Jeszenszky Sándor miniszterelnökségi államtitkár állása egyáltalán nem rendült meg és távozásáról szó sincs.

A Baráth—Lipscher ügy.

Lipscher Lipót 2 évvel ezelőtt Fiuméba jött és nagyban hirdette, hogy egy francia aviaticus fel fog szállani a Pioppin. A felszállásból nem lett semmi, mert valami rendellenesség támadt Lipscher szénája körül és a francia köpenyben tetszelgő ur úgy eltűnt Fiuméből, mint a kámfor.

Ez a Lipscher Lipót most egy nagy botrány középpontjába került. Felesapott újságírónak és felajánlta a kormánynak, hogy francia lapokban ismertetni fogja a magyarországi helyzetet. Ajánlatát nem fogadták el, mire követelődni kezdett, aminek eredményeként kidobták. Az ügyről ezt telefonálja tudósítónk:

BUDAPEST, okt. 20. Baráth Armin, a sajtóiroda főnöke elégtételt kért Lipschertől a vele szemben elkövetett sértésért, de Lipscher megtagadta az elégtételt azzal, hogy adósságot nem lehet ilyen módon kiegyenlíteni. Baráth segédei becsületbiróságot kérnek, mert úgy értesültek, hogy Lipscher multja nem egészen tiszta.

BUDAPEST, okt. 20. Baráth Armin ma megjelent az Est szerkesztőségében és kijelentette, hogy Lipscher, aki tipikus újságíró, cikkeket akart írni külföldi lapokban és ezért elointe 50.000 koronát, majd fokozatosan 40, 30, 20, 10, végül 3000 koronát kért. Ezzel is elutasították, mire telefonon követelődni kezdett. Erre ő (Baráth) letette a kagylót. Ez történt és semmi egyéb. Hogy mégis miként került a sok mendemonda az újságokba — mondotta Baráth — azt az esküdtészeki tárgyalás fogja tisztázni.

Apponyi Monoron.

BUDAPEST, okt. 20. Förster Aurél tegnap beszámolást tartott Monoron, melyen megjelent és felszólalt Apponyi Albert is. Beszédében élesen támadta a kormányt, amely a pénzt a pártkasszába tömi akkor, amikor a nép nyomorog.

Ujabb panama.

BUDAPEST, okt. 20. Politikai körökben újabb nagy panamáról suttognak. E szerint a dalmát vasutak koncessziójáért 6 millió koronát fizettek volna az érdekeltek a kormánynak. A hír forrása és részletei még hiányoznak.

Ausztria és a kassa-oderbergi vasut.

BÉCS, okt. 20. Az 1912. évben az osztrák vasutügyi miniszterium és a magyar kereskedelmi miniszterium között egyes forgalmi politikai kérdések dolgában folyt tárgyalások során szóba került a már az Ausztria-Magyarország közötti legutóbbi kiegyezési tárgyalás során tárgyalt, a kassa-oderbergi vasutnak osztrák vonalai részére létesítendő forgalmi igazgatóság ügye, amelyet már az 1907. évi jegyzőkönyvi megállapítás megállapít. E forgalmi igazgatóság hatásköre és szolgálati szervezete tekintetében a fontosabb elvi kérdésekben teljes meg egyezés jött létre. Megállapították a felállítás időpontját is. E meg egyezés alapján az osztrák kormány és a kassa-oderbergi vasut között létrejött megállapodás keresztülvitele során a vasutügyi miniszterium az utóbbi napokban formálisan jóváhagyta a Teschenben létesítendő forgalmi igazgatóság üzleti szabályzatát.

Megtámadott konzul.

BERLIN, okt. 20. A Pressecentrale-nak a nemzetközi határmegállapító bizottsággal együtt utazó tudósítója jelenti: A nemzetközi bizottság tiszteletére tegnap a korinai főhivataloknál fogadás volt. Mikor a bizottság tagjai a fogadás után kocsiba ültek, Sevnyev község határában a görög lakosok feltartóztatták Bilinski konzul és felesége kocsiját. Vagy négyszáz ember gyűlt össze, éltette a görög Albániát és fenyegető állást foglalt el a konzul ellen. A konzul felesége beszédet mondott a néphez, mire azok megnyugodva elszöledtek.

Családi tragédia.

MISKOLC, okt. 20. Subagvi Sándor jómódú palaszállási vállalkozó, ki mindaddig békességben élt nejevel, vasárnap délben kisebb ittasan jött haza. Ki nem a konyhába perelni feleségével, hogy mért nincs kész az ebéd. Megfenyegette nejét a tésztavagó kessel, de ebben perében megtántorodott, elesett, a kés a mellébe szaladt, melyből vastag sugárban tört elő a vér. A szerencsétlen ember nemsokára elvérzett és meghalt.

ULTIMÁTUM SZERBIÁNAK.

BÉCS, okt. 20. A N. W. Tgbl. jelenti, hogy a belgrádi osztrák-magyar ügyvivő utasítást kapott, hogy tekintettel arra a kitérő válasza, melyet a szerb kormány az első demarchera adott, nyomatékkal ismételje meg a monarchiának azt a követelését, hogy a szerb csapatok ürítsék ki Albániát és szólítsa fel a szerb kormányt arra, hogy erre vonatkozó elhatározását legkésőbb 8 nap alatt közölje.

BELGRÁD, okt. 20. Störgh osztrák-magyar ügyvivő személyesen ment el Pasic szerb miniszterelnökhöz és szóbelileg jelentette ki Ausztria-Magyarország követelését, hogy Szerbia az autonóm Albánia területét 8 nap alatt ürítse ki.

BELGRÁD, okt. 20. Miután Störgh szombat délben tette meg a szerb kormány elnök előtt a nyilatkozatot, a záros határidő szombat déltől számítatik.

A szerb sajtó.

BELGRÁD, okt. 20. A szerb sajtó felekezései igazán Ausztria-Magyarország ellen és követeli, hogy Szerbia elutasító választ adjon. Ha engedni kell Szerbiának, írják az ottani lapok, azt csak kimerültsége miatt teszi.

SZERB KORONATANÁCS.

BELGRÁD, okt. 20. Pasic Störgh fogadtatása után a Konakba ment és Péter királynak jelentést tett. Ennél Sándor herceg trónörökös is jelen volt. Később odahívták Bozanovics hadügyminisztert is és koronatanácsot tartottak. Bozanovics kijelentette, hogy a szerb hadseregnek legalább is négy napra van szüksége, hogy az albán területéről a határig visszavonuljon, így a katonai akciót már szerdán kell megkezdeni, hogy szombatig befejezzék.

Kijelentette még Bozanovics hadügyminiszter, hogy ha a stratégikailag fontos pontokat a szerbeknek el kellene hagyniok, úgy a határ biztonságára szükséges lenne, hogy nemzetközi csapatok szállják azt meg. Valószínű, hogy Szerbia válasza ilyen irányu lesz.

A szerbek folytatják az előnyomulást.

DURAZZO, okt. 20. A szerb expedíciós sereg folytatja előnyomulását Albánia belsőjébe s még csak negyven kilométernyire van az Adria-tengertől. Az önálló Albánia-keresztesedése ismét szerb kézben van.

Az albán trón.

VALONA, okt. 20. A tarabosi olasz konzulátus lapjának, amely Skutariban jelenik meg olasz-albán nyelven, minden példányát amelyen herceg Ahmed Haud trónra való jelöltetésének propagálásáért a herceg képet közölte, a tüntetők elégették s közben Haudot szidalmazták.

A görök-török viszály.

KONSTANTINAPOLY, okt. 20. Giers orosz nagykövet tegnap meglátogatta a nagyvezért és hosszabb ideig tanácskozott vele. Tudvalevőleg a török kormány nemrég korlátozta a kereskedelmi gőzösöknek a Dardanellákon át való közlekedését. Hír szerint Giers kijelentette, hogy Oroszország nem engedi meg, hogy megkárosítsák gabonakivitelt, amelyet a déli kikötőkből bonyolít le, legnagyobb részét görög hajókon. A nagyvezér Giersnek megnyugtató kijelentéseket tett.

FAY VALÓDI SODENI ÁSVÁNYPASZTILLÁJA

a Taunus-hegységben levő Soden-fürdő III. és XVIII. forrásából készült, a melyek

Évszázadok óta

köhögés, rekedtség és gégehurut ellen kitűnően beváltak.

Utánzatot utasítson vissza. Egy doboz 1.25 kor. Mindenütt kapható.

A via Giuseppe Parini-ban a Tomasich házban, új cipész üzletet

nyitottam, melyben csakis mérték után a legelegánsabb és legkenyelmesebb cipőket készítem. Fájós és hibás lábakra különös gondot fordítok!

Dobozy Dániel

angol és francia cipész, mű és orthopéd különlegességek készítője.

Több különálló

két és három szobás

lakás a szükséges mellékhelyiségekkel kiadó. Ertekezni lehet a Fiumei Építő Részv. Társ. irodájában Via Clotilde 4 I. vagy az Építő Részv. Társ telepén Via Valscurignén.-

Velence San Marco szálloda

(Campo S. Luca).

Modern berendezés. — Fürdők. — A génuai kiállítás dícsérő okmányával kitüntetve. SZOBÁK 2 és fél LIRÁTÓL FELJEBB.

IDEGENFORGALOM

(Mouvement d'étrangers)

— **Abbazia idegenforgalma.** Ez év jan. 1-től okt. 15-ig 45.553 fürdővendég és 8480 átutazó, összesen 54033 személy érkezett. Okt. 9-től 15-ig 533 vendég érkezett. Okt. 15-én a jelenlevő fürdővendégek száma 1484.

— **A Szegő szanatóriumba** a következő vendégek érkeztek: Schneller Jenő Budapest, Neufeld Gusztávia Budapest, Balázs Aurél Budapest, Vámos Géza Budapest.

— **Ujházi elutazott.** Ujházi Ede, a mester ma befejezi abbaziai tartózkodását és este 6 órakor vissza utazik Budapestre.

ABBAZIA

tegnap érkezett fürdővendégei:
(Hötes arrivés hier:)

Saupe Max Leipzig	Westphal
Hofmann Lipótné Budapest	Breiner
Kranz Ilona Budapest	Breiner
Surányi Ernőné Szob	Breiner
Reich Eugénia Budapest	Breiner
Linkmann Klára Aranyosmaróth	Szegő
Konkoly Ilona Budapest	Szegő
Mailath István Aranyosmaróth	Szegő
Spitzer Izidor Szabadka	Szegő
Humjor Béla Tolvas	Szegő
Olbert Hans Villach	Bristol
Köpf Anton Wien	Posthorn
Biermann Hugó Szabadka	Márkus
Vildner Celestina Prága	Cesky
Loránt Antal Budapest	Schrank
Ráth Irma Budapest	Maglica
Eichenwald Csaca	4 Jahdeszeit.
Pavel Anna Wien	Jezica
Wiener Albert Wien	Jezica
Marjon Vilmos Budapest	Wienerheim
Prekl Clementine Cseszamin	Istria
Gnoinski Johann Cseszamin	Istria
Rubar Radovan Zágráb	Liburnia
Skerjanec Martin	Liburnia
Koeh F. Prem	Liburnia
Koller Mariane Wien	Liburnia
Széchenyi Gyula gróf Budapest	Keglevich
Acz Lajos Budapest	Keglevich
Fazekas Lajos Budapest	Keglevich
Kruppa Kathe Lussinpiccolo	Sichich
Eisinger Cilli Wien	Grosz
Kajganovic Maria Djakova	Slatina
Fende Alfréd Lodz	Plesch
Vay Elemér báró Zsolca	Quarnero
Deák J. Zsolca	Quarnero
Smoleic Johanna Baden	Lokey
Baeder Hermann Budapest	Riviera
Prok Pál Nyiregyháza	Riviera
Andrássy Jenő Nyiregyháza	Riviera
Katz József Cernovitz	Riviera
Fritz Adolf Wien	Bellevue
Oser Mörice Severin	Bellevue
Pefkovics Armin Győr	Bellevue
Erdély Jenő Nagyvárad	Bellevue
Bielic Anton dr. Wien	Bellevue
Schweiger dr. Budapest	Bellevue
Schweiger Michael Bayern	Bellevue
Norer August Innsbruck	Speranza
Schuhmacher Ottó dr. Innsbruck	Speranza
Komlósi Gyula dr. Budapest	Savoy
Schweighoffer F. dr. Berlin	Savoy
Mayer László dr. Budapest	Palace
Herczeg Sándor Budapest	Palace
Farkas L. A. Budapest	Palace
Eckstein Gyula Wien	Palace
Horváth István Poszar	Securanst.
Dávid Imre Pécs	Securanst.
Horváth Lajos Hatvan	Securanst.
Szilágyi Akos Budapest	Securanst.
Bihaly Izidor Belgrád	Hammer
Fürth Béla dr. Budapest	Janette
Schiebs Károly Komárom	Stefanie
Kelö Ilonka Eszék	Royal
Balogh Anna Eszék	Royal
Bolgár Miksa Budapest	Jolanda

Wolfner József Budapest
Kalenski Ignác Kiew
Heusberg Alfréd Gráz
Spiller Franz Gráz
Rosenfeld Ferdinánd Szeged

Al Mare
Al Mare
Herkules
Herkules
Váktor

Magyar-Horvát tengeri Gőzhajózási R.-T., Fiume

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume-Dalmácia: naponta hajóindulás ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből, Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa), Castelnuovo és Cattaróba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra. Catajók csak 24 óra

Fiume-Venezia: hetenként 3-6 gyors-hajóösszeköttetés.

Fiume-Ancona: hetenként 2-3 gyors-hajóösszeköttetés.

Fiume-Ravenna: hetenként egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyancsak Veneziában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak. Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

Fiume-Corfü-Patras kétszer havonként.

A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitűnő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.

Bővebb felvilágosítást nyújt az igazgatóság és a m. kir. államvasutak városi menetjegyjrodája.

Vidákovits szálló és étterem

ABBAZIA Reichsstrasse

Elegáns szobák penzióval vagy anélkül. Kitűnő magyar konyha
Magyar tulajdonos.

De La Ville

SZALLODA ÉS KÁVÉHÁZ
FIUME, DEÁK-KORZÓ.

50 szoba

— A magyarság találkozó helye. —
Kitűnő kávéházi italok és ételek. Bel- és külföldi lapok.

Estéknként **BARCZA JENŐ** hírneves cigányzenekara hangversenyez.

Tulajdonos: **BUDAI KÁROLY.**

Tengeri fürdő Lusinpiccó Cigale Strand-Hotel és Bellevue penzió - Cigale -

Minden kényelmet biztosító elsőrangú családi otthon. Magyar ház.
Prospectus.

VENEZIA

HOTEL PENSION VENIER

San Marco Ponte Goldoni. Szobák 2 1/2 lirái, teljes ellátás napi 8 lirtól, feljebb. Német kiszolgálás.

FIUME

csak CORSO 11.

AZ ALKALMI = KIÁRUSÍTÁS

egyre folyik!

Folyton újabb cikket árusítunk ki

eddig sohasem tapasztalt, mélyen leszállított árokon.

Teljes garanciát

vállalunk összes cikkeink jóságáért, az alkalmi cikkekért is.

Meg nem felelő árut kicserélünk vagy visszadjuk érte a pénzt.

Tisztelettel

Weiss M.

Csak CORSO 11.

FIUMÉ

KÖZGAZDASÁG.

—o—

Ismét egy új kivándorlókat szállító hajóstársaság. Stockholmból érkezik a hír, hogy a napokban új hajóstársaságot, a svéd-amerikai vonal részvénytársaságot, fogják megalakítani Gotenburchban. Az új társaság természetesen elsősorban személyszállításra fog berendezkedni, de üzemébe veszi a pósta- és teherszállítást is. Alapítóját egyelőre nyolcmillió koronában állapították meg, amelyet fokozatosan 24 millióra fognak fölemelni. Hogy pedig a részvényeket minél szélesebb körökben terjesszék, a névértéket 100 koronában jelölték meg. A társaság első gőzöse a legmodernebb berendezéssel és 18.000 tonna ürtartalommal fog bírni és óránként 18 és fél tengeri mérföld gyorsasággal közlekedik. A Gotenburch és Newyork közötti utat a hajó hét nap alatt kívánja megtenni. A társaság úgy berendezkedik be, hogy évenként 75.000 utast szállíthasson.

Az Atlantica tengerhajózási részvénytársaság hajóinak mozdulatairól a következő híreket vettük: Az Atlantica gőzhajó Finnében kirakodik, Budapest gőzhajó Brailában rakodik Rotterdam részére, Fiume gőzhajó rakodik Cardiffban a Duna részére, Gróf Khuen-Héderváry gőzhajó Galatzban rakodik, Hunnia gőzhajó utban van Newportból Tripoliszba, Kossuth Főherceg gőzhajó elhaladt Algier mellett a Dunába, Magyarország gőzhajó elhaladt Gibraltár mellett a Dunába, Morawitz gőzhajó utban van Buenos-Ayresből Santa-Luciába, Polnay gőzhajó elhaladt Gibraltár mellett Rotterdamba, Szerényi gőzhajó rakodik Khersonban Rotterda részére. Az Atlantica által bérelt gőzhajó elhaladt Gibraltár mellett a Dunába.

A Magyar Keleti Tengerhajózási R. T. hajói közül az Attila gőzös utban van Barry Dockból Maltába, az Augusztia Főhercegnő gőzös Taganroghban rakodik Hamburg részére, a Corvin gőzös Galatz és Konstantinápoly között teljesít szolgálatot Sulina, Konstanza, Várna és Burgas kikötők érintésével, az Erdélyi gőzös ghenitschesk-hamburgi útján érintette Gibraltár kikötőjét, a Gróf Tisza István gőzös Ausztráliában rakodik Fiume részére, a József Ágost Főherceg gőzös fiume-ausztráliai útján érintette Perim kikötőjét, a Kárpát gőzös utban van Newportból Velence felé, a Kelet gőzös Galatz és Konstantinápoly között teljesít szolgálatot Sulina, Konstanza, Várna és Burgas érintésével, a Kossuth gőzös a Dunában rakodik Anwers részére, az Orsova gőzös a Dunában rakodik Anwers részére, a Tátra gőzös Imminghamban rakodik Fiume részére, a Turul gőzös ausztráliai-fiumei útján érintette Kolombo kikötőjét.

A Canadian Pacific botránya ügyében még a következőket jelenthetjük: A kivándorlási üzemek miatt az utóbbi hónapokban letartóztatott személyek száma megközelíti az ötszázat. Azoknak a aktonakötelességek a száma, akiket a három galiciai hatásterület területéről különböző hajózási ügynökségek a tengeren át elszállítottak — jól értesült helyről eredő becsülés szerint — körülbelül százhetven ezer ember. A belügyminisztereknek június óta tudomása volt ezekről a dolgokról és szigorúan őriztette a vonatokat. Az ügynököket kiutasították a pályavárókról és a kivándorlási utakat a szigorúbb ellenőrzés alá helyezték. Hogy az eszaki eszközökkel éltek az ügynökök mindazonáltal, hogy a kivándorlást ilyen nagy stílusban keresztülvihessék, kitűnik abból, hogy egyike a lépre került ügynököknek azzal volt megbízva, hogy a kivándorlók részére jószabású városi ruhákat szerezzen be, hogy ne ismerjék fel bennük a ki-

vándorlókat. A letartóztatott Kreyesik katonai behívókat hamisított, melyekkel a kivándorlók az olesó katonai díjszabással teltették meg az utat. Osztrákokat oroszoknak öltöztettek át és álszakállt ragasztottak az arcukra, hogy fel ne ismerjék őket.

Magyarországról automobilon esempeszték a kivándorlókat át a határon és őket erre az utra elegáns ruhákba és automobilporköpenyegekbe bujtatták. A letartóztatott Altmann igazgatónál három napig tartott a házkutatás. A társaságnak Triesztben Cernowitzban, Lembergben, Brodyban és Husiatinban voltak fiókjai, ezeket mind bezárták. A letartóztatott Capeller Pinkász orosz, kit kiutasítottak a monarchia területéről. Nagy szerepe van a botrányban a kereskedelmi minisztérium egyik főbiztosának, aki a Canadian-ügy referense volt a minisztériumban. A súlyosan kompromittált tisztviselő nevét még titokban tartják. Gróf Lasocky lengyel képviselő táviratozott bécsi párthiveinek, hogy nemsokára Bécsbe jön és megtisztítja a parlamentet a Canadian parazitáitól.

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák” szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia” szálló

Via Edm. De Amicis 4.

Minikét szállóban kitűnő konyha és árnyas kertek. Fajborok és köbányai polgári sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.

RITKA ALKALOM!

Egy 18|22 lőerős, négyhengeres használt

AUTOMOBIL

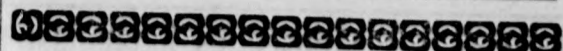
a világhírű „Mercedes” gyárból (a legjobb autogyártmány) ötüléses karrosszeriával, hitünő állapotban

4600.-- kor.ért eladó.

Cim a kiadóhivatalban.

Olcsó tűzifa

felaprítva kapható az Első fiumei parkettgyár és gőzfűrés r. t.-nál házhoz szállítva tonnánként (1000 kilo) 25 koronáért. Legkisebb szállítás egy fuvar (körülb. 2 tonna). Telefon 16-29 és 39.



APOLLO-SZINHÁZ.

Via Aless. Volta 6. Igazgató Troppauer H.

Október 16-tól 31-ig

Nagyszabású családi műsor.

Minden szám egy sláger

Kezdődik fél 9 órakor.

MINELLI CSALÁD

akrobaták

Korb Paula

szubrett

Claire Genée

előadó művésznő

QUADRATUS

zene-clown

Coca Mignon

táncosnő.

Neményi Nusi

magyar énekesnő.

AZORA-TRIO

Gisi Walter

dalénekesnő

Traute Warnoff

énekesnő.

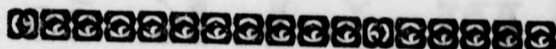
FRANZ AMON

kómikus

MOZGÓ FÉNYKÉP.

Előadás után kabaré szabad bemenettel.

Minden vasár- és ünnepnap délután 4 órakor családi előadás. Bemenet 40 fillér, rezervált hely 70 fillér, páholy 1 korona.



Grand Magazin alla Convenienza

NEMES HENRIK fióküzlete

Fiume, Piazza Scarpa 4.

Férfi-, női-, gyermek fehérneműek, aljak bluzok, harisnyák, kézimunkák, kellékek, stb. stb. szolid, szabott áron.

Katonai és egyenruházati cikkek gyári raktára. Legnagyobb és legjobb bevásárlási forrás.



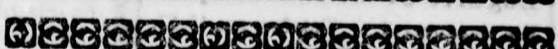
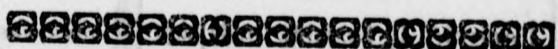
Ékszer - arany - és chinaezüst - áruk

Steiner Ferencz

Fiume, CORSO 35.

Telefon szám 206.

dús választékban szigorú szolid kiszolgálás mellett kaphatók



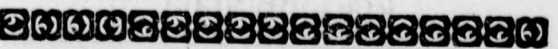
Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYOGYSZERUÁRA

a városi torony mellett

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszerpanok, az összes ásványvizek, toalett-cikkei s szépitőeszközök stb. stb.



NAGY GRAMOFON

teljesen új, 25 darab dupla lemezzel elutazás miatt 70 KORONÁÉRT azonnal eladó.

Cim: Via Mercato coperto 5. I. emelet jobbra.

Nyomatott a „POLINIA” Fiumei Kereskedelmi Nyomdában (Telefon száma 400).

SCHÖN I. — Szépség és hajápolási terme — SCHÖN I.

Via Carducci 12, II. em.

A legújabb módszer szerint arc- kéz- ápolás (manicur, villanyos arcmasszázs (vibrations massage) szemölcslevétel és arcbán levő szőr eltávolítása, tyuk-szemvágás stb. Díszfésülések elvállaltatnak. Fésülések és hajmosások a rendelő lakásában is elvégezhetnek.

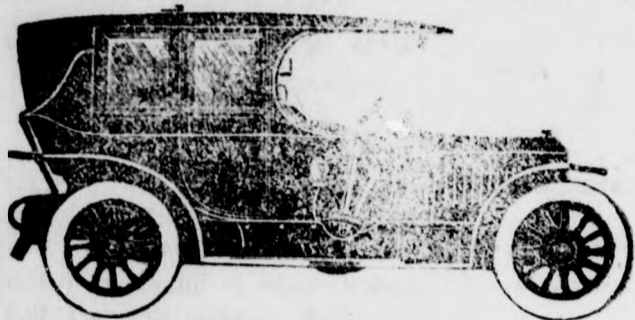
Telefona 11-89.

Mindenszentek alkalmából friss- és művirágokból,

valamint babérból való koszorúk készíttetnek, olcsó árakon a

Senekovitsch F.

nagy virágüzletében, Viale Deák (Kapucinus ház, telefon 4-40).



Blažek K. és Társa
autogarage és javító műhely

Via Ciotta 5-7 - FIUME - Telef. 858 és 16-73
Automobilok, motociklik, kerékpárok és minden hávozaló kellék eladása.

MARIJAN cipésmester

új cipő üzletét megnyitotta:

via **L. Kossuth 9.** sz. a, a szerb-bazárban! A régi helyiségben: via **Leopardini 6.** a raktárkészlet leszállított árban adatik el!

Mindenféle cipők nagy választékban!

Aki szobaleányt, szakácsnőt, tanst, pincért, vagy bármely alkalmazottat keres, forduljon bizalommal

Logarić J. közvetítő irodájához
Via Carducci 8. Telefon sz. 15-87,
Óres lakások és butorozott szobák szintén közvetíttetnek.

ADRIA szálloda és étterem

Adamich - utca

Tulajdonos: DE NEGRI TRANQUILLO

Kedvelt találkozóhely

A városcentrumában, a hajóállomások közelében villamos vasuti megállóhely. Pompás kilátás a tengerre. Kényelmes és elegáns szobák, fürdők villanyvilágítás, mérsékelt, árak.

Kitünő nemzet és olasz konyha.

A legjobb dalmát és házi borok, állandóan friss sör.

Horváth Ferencz - Fiume

Via Fr. Petrarca 4.

angol uri szabó műhelye

Készít uri öltönyöket a legújabb divat és mérsékelt árak mellett. Elfogad bármilyen tisztítást és javítást.

Ujságkihordó fiukat
vagy asszonyokat
jó fizetéssel felvesz.
A TENGERPART
kiadóhivatala.

Legalkalmasabb bevásárlási forrás

mindennemű vászon, kézmű, függöny női és férfi konfekció árukban és butorokban. (Heti vagy havi részletfizetésre)

Alessandro Roth

Fiume Via E. De Amicis 9 I. em.

Telefon 15-65

Egy tisztességes
ujsgáruló rikkancsot
napi 2-3 korona biztos keresettel
délutáni foglalkozásra keres
A TENGERPART
kiadóhivatala.

VELENCE

Bonvecchiati szálló

a Szt. Márk-tér közelében. Villanyvilágítás
lift, gőzfűtés, fürdők, nagy éttermek.

—= Teljes ponzió napi 10 liráért. =—

Fiumei első magyar rizshántoló- és rizskeményítőgyár részv. - társaság.

FIUME.

Különlegesség

FÉNYKEMÉNYÍTŐ

táblácskákban.



VÉDJEGY.

A vegyi tisztaságért a gyár kezkesedik.

33 óceánjáró

Austro Americana - Trieszt.

Rendes személy- és áru forgalom, Észak- és Dél-Amerika, Görögország, Olaszország, Délafrika és Spanyolország felé.

Közeli indulások Triesztből:

Személyszállítás Buenos-Ayresbe:

Spalato v. Gravosa, Nápoly Barcellona, Las Palmas, Rio de Janeiro, Santos és Montevideo érintésével

az **Alice kettőscsavarú gőzessel** okt. 9-én. Spalato v. Gravosa, Patrasz, Almeida, Las Palmas, Rio de Janeiro, Santos és Montevideo érintésével

az **Eugenia** vagy más gőzessel okt. 16-án. Spalato v. Gravosa, Nápoly, Barcellona, Las Palmas és Rio de Janeiro érintésével okt. 30-án.

Személyszállítás Newyorkba

Patrasz, Palermo, Algir Almeida érintésével az **Oceánia gőzessel** okt. 25-én.

Közelebbi felvilágosításokkal az igazgatóság Triesztben, Via Molino piccolo 2, szolgál.

Kalpić Antal

hentes, via Mercato. Telefonszam 10-58.
Fióközet a Calle Canapini.

Naponta friss krajnai kolbász, szalámi, tormás kolbász, szaládé, véreskolbász és sütnivaló kolbász.

Kereskedőknek, vendéglőtulajdonosoknak nagy árendemény.

„EDEN“ elegáns café-bar és buffet.

nyílt meg a via del Fosso 9. és via Leopardi 5. átjáróházban. Kitünő italok. — Hideg ételek. — Villásreggeli. Kellems tartózkodás. — Egész éjjel nyitva!

A nagyközönség szives pártfogását és szives látogatását. kéri

Smoquina R. János